

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

«Κίνητρα συμμετοχής παιδιών σε θερινές κατασκηνώσεις περιπέτειας πριν και μετά την παραμονή τους σε αυτές».

Μπουργάνης Αθανάσιος

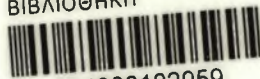
Επιβλέπων Καθηγητής: **Κουθούρης Χαρίλαος**

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ & ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ
ΕΙΔΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ «ΓΚΡΙΖΑ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ»

Αριθ. Εισ.: 9560/1
Ημερ. Εισ.: 21/06/2011
Δωρεά:
Ταξιθετικός Κωδικός: ΠΤ-ΤΕΦΑΑ
2011
ΜΠΟ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

004000102959

Ευχαριστίες

Η παρούσα πτυχιακή μελέτη εκπονήθηκε από τον φοιτητή Μπουργάνη Αθανάσιο, του τμήματος Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού, του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, το ακαδημαϊκό έτος 2010-2011. Θα ήθελα να ευχαριστήσω τον επιβλέποντα της διατριβής μου καθηγητή κ. Χαρίλαο Κουθούρη, καθώς και τον διδάσκοντα με Π.Δ. 407/80 κ. Αχιλλέα Μπάρλα για τη βοήθεια και την εμπιστοσύνη που μου έδειξαν δίνοντας μου τη δυνατότητα, να εκπονήσω την πτυχιακή μου εργασία στον επιστημονικό τομέα που επιθυμούσα. Επίσης, θα ήθελα να ευχαριστήσω την συμφοιτήτριά μου Τσιγάρα Γεωργία για την πολύτιμη βοήθειά της στη συλλογή των ερωτηματολογίων και την καταγραφή τους ηλεκτρονικά. Ένα μεγάλο ευχαριστώ οφείλω, ακόμη, στη διεύθυνση των παιδικών κατασκηνώσεων «Mountain Camp» και ιδιαίτερα στον κ. Νικόλαο Φίκα για τη συνεργασία και συμμετοχή τους στην υλοποίηση της έρευνας.

Πίνακας Περιεχομένων

1. Περίληψη.....	4
2. Εισαγωγή.....	5
3. Ανασκόπηση της βιβλιογραφίας.....	7
Η ιστορία της παιδικής κατασκήνωσης.....	7
Η κατασκήνωση στην Ελλάδα.....	8
Είδη κατασκηνώσεων.....	9
Ο ρόλος της σύγχρονης κατασκήνωσης.....	11
Κίνητρα συμμετοχής.....	14
Κίνητρα συμμετοχής σε κατασκηνώσεις.....	16
Η αναγκαιότητα διερεύνησης των κινήτρων συμμετοχής για τις κατασκηνώσεις.....	17
4. Μεθοδολογία της έρευνας.....	19
Δειγματοληψία.....	19
Όργανα μέτρησης.....	20
Διαδικασία μέτρησης.....	20
Ανάλυση δεδομένων.....	20
5. Αποτελέσματα.....	21
Περιγραφική στατιστική δείγματος.....	21
Αποτελέσματα μελέτης.....	23
1 ^η μέτρηση.....	23
2 ^η μέτρηση.....	24
Παράγοντες κινήτρων.....	26
6. Συζήτηση.....	28
7. Περιορισμοί στη έρευνα.....	30
8. Προτάσεις για μελλοντικές έρευνες.....	30
9. Βιβλιογραφία.....	31
Διεθνής.....	31
Ελληνική.....	33

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σκοπός αυτής της μελέτης είναι η διερεύνηση των κινήτρων συμμετοχής σε κατασκηνώσεις «περιπέτειας» πριν και μετά την παραμονή των παιδιών σε αυτές. Στην έρευνα συμμετείχαν 100 παιδιά μιας κατασκήνωσης «περιπέτειας» που εδρεύει στην κεντρική Ελλάδα. Για την καταγραφή της σπουδαιότητας των κινήτρων συμμετοχής των κατασκηνωτών «περιπέτειας» χρησιμοποιήθηκε το ερωτηματολόγιο των Alexandris και Kouthouris (2005), το οποίο είναι ένα προσαρμοσμένο στα δεδομένα της ελληνικής αγοράς ερωτηματολόγιο. Το ερωτηματολόγιο αποτελούνταν από 19 ερωτήματα, τα οποία αναφερόταν σε 6 παράγοντες κινήτρων συμμετοχής, οι οποίοι ήταν: 1) Κατασκηνωτική εμπειρία, 2) Κοινωνικοποίηση I, 3) Κοινωνικοποίηση II, 4) Ανεξαρτησία, 5) Συμμετοχή στις δραστηριότητες και 6) Επαφή με τη φύση. Για τη στατιστική ανάλυση των δεδομένων χρησιμοποιήθηκε το στατιστικό πακέτο SPSS 15. Η ανάλυση των μέσων όρων ανέδειξε την κοινωνικοποίηση μέσω της γνωριμίας με νέους φίλους ως τον σημαντικότερο παράγοντα κινήτρων συμμετοχής (M.O. = 4.1, T.A. = 0.82), όσο και επανάληψη αυτής (M.O. = 4.2, T.A. = 0.63). Ο παραπάνω παράγοντας ήταν και ο μοναδικός που σημείωσε αύξηση μεταξύ των δύο διαδικασιών μέτρησης. Τα αποτελέσματα υπογράμμισαν τη σπουδαιότητα της ανάγκης που έχουν τα παιδιά για τη δημιουργία νέων φίλων. Η ανάγκη για κοινωνικοποίηση αποτελεί τον βασικότερο παράγοντα και για την επιλογή της κατασκήνωσης. Η στατιστικά σημαντική μείωση της τιμής των κινήτρων που σχετίζονται με το φυσικό περιβάλλον και την ανεξαρτησία πιθανά να οφείλεται στην ευχάριστη διάθεση που προκλήθηκε στα παιδιά μέσω της γνωριμίας με νέους φίλους και κατ' επέκταση, οδήγησε στη μετατροπή των υπολοίπων διαστάσεων σε παράγοντες δευτερεύουσας σημασίας. Με βάση τα παραπάνω αποτελέσματα, οι υπεύθυνοι προγραμμάτων των κατασκηνώσεων θα πρέπει να διαμορφώσουν και να προσανατολίσουν τις δραστηριότητές τους στην ανάπτυξη της κοινωνικότητας και ομαδικότητας των παιδιών.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στην Ελλάδα, ο θεσμός των κατασκηνώσεων εμφανίστηκε από τις πρώτες δεκαετίες του 20^{ου} αιώνα. Εντούτοις, ο τομέας των παιδικών θερινών κατασκηνώσεων παρουσιάζει μεγάλη άνθιση μόλις τα τελευταία 25 χρόνια, αλλά χρόνο με τον χρόνο γίνεται πιο ανταγωνιστικός.

Αξιοσημείωτη είναι η αύξηση του αριθμού των γονέων που επιλέγουν να στέλνουν τα παιδιά τους για διακοπές σε κατασκηνώσεις. Επίσης, όλο και πιο πολλά παιδιά αποφασίζουν από μόνα τους, ότι η κατασκήνωση αποτελεί έναν καλό προορισμό για να περάσουν το καλοκαίρι τους. Προσφέρει διακοπές και ψυχαγωγία. Τα παιδιά ξεφεύγουν από την ρουτίνα της καθημερινότητας, παίζουν ανέμελα μακριά από τις σκοτούρες των μαθημάτων και του σχολείου και ζουν μια περίοδο μέσα στο καθαρό περιβάλλον της φύσης. Κοινωνικοποιεί, δραστηριοποιεί και ευαισθητοποιεί. Φέρνει τα παιδιά κοντά, τόσο με άλλα παιδιά, όσο με τη φύση και τον αθλητισμό.

Στόχος κάθε κατασκήνωσης είναι η προσέλκυση, όσο το δυνατόν μεγαλύτερου αριθμού κατασκηνωτών (Κουθούρης, 2009). Για να επιτευχθεί αυτός ο στόχος κάθε κατασκήνωση πρέπει να γνωρίζει τα κίνητρα και τις απαιτήσεις των κατασκηνωτών, για να παρέχει υπηρεσίες και προγράμματα που θα τους προσελκύνουν. Έτσι, η παροχή των υπηρεσιών θα είναι πιο ποιοτική και η δόμηση των προγραμμάτων καλύτερη, με αποτέλεσμα όλα τα παιδιά να μένουν ευχαριστημένα.

Τα κίνητρα είναι προσωπικά και αποτελούν αιτίες και λόγους, που ωθούν ένα άτομο σε συγκεκριμένες συμπεριφορές (Durall, 1997), τα οποία μπορούν να κατηγοριοποιηθούν σε εσωτερικά και εξωτερικά (Maher & Braskamp, 1986).

Σκοπός αυτής της μελέτης είναι η διερεύνηση των κινήτρων συμμετοχής σε κατασκηνώσεις «περιπέτειας» πριν και μετά την παραμονή των παιδιών σε αυτές. Οι κατασκηνώσεις αποτελούν μέρος διακοπών και διασκέδασης χιλιάδων παιδιών. Επομένως, η κατανόηση των κινήτρων, με τα οποία τα παιδιά επιλέγουν μία κατασκήνωση για να περάσουν το καλοκαίρι τους, είναι πολύ σημαντική. Η σημαντικότητα της συγκεκριμένης ερευνητικής μελέτης έγκειται στην έλλειψη σχετικών ερευνών στον ελλαδικό χώρο.

Στην έρευνα συμμετείχαν 100 κατασκηνωτές και για την καταγραφή της σπουδαιότητας των κινήτρων συμμετοχής χρησιμοποιήθηκε ένα ερωτηματολόγιο που αποτελούνταν από 19 ερωτήματα, που αναφερόταν σε 6 παράγοντες κινήτρων συμμετοχής, οι οποίοι ήταν: α)

Κατασκηνωτική εμπειρία, β) Κοινωνικοποίηση I (νέοι φίλοι), γ) Κοινωνικοποίηση II (παλαιοί φίλοι), δ) Ανεξαρτησία, ε) Συμμετοχή στις δραστηριότητες και στ) Επαφή με τη φύση.

Σε έρευνα των Alexandris και Kouthouris, που έγινε το 2005, τα αποτελέσματα έδειξαν ότι η γνωριμία με νέους φίλους ήταν ο πιο σημαντικός παράγοντας συμμετοχής των παιδιών στην κατασκήνωση και ακολούθησαν η εμπειρία από την συμμετοχή στην κατασκήνωση και η συνάντηση με τους παλαιούς φίλους.

Μια παρόμοια έρευνα του Κουθούρη (2008) δείχνει ότι ο παράγοντας που είχε σχέση με την γνωριμία νέων φίλων ήταν ο πιο σημαντικός και εν συνεχεία η συνάντηση παλαιών φίλων και η παραμονή στην φύση.

Έρευνα που είχε σχέση με κίνητρα συμμετοχής σε θερινά προγράμματα αθλητισμού, έδειξε ότι οι γονείς επιλέγουν αυτά τα προγράμματα για τα παιδιά τους, κυρίως για τη βελτίωση της κοινωνικοποίησής τους και την ανάπτυξη της φυσικής ικανότητάς τους, καθώς και για την μελλοντική τους υγεία (Okkes A. Gengay & Selguk Gengay, 2007).

Η γνώση των κινήτρων είναι πολύ σημαντική για τη διεύθυνση των οργανισμών αναψυχής, βοηθώντας στην κατανόηση της μελλοντικής συμπεριφοράς των πελατών.

ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΤΗΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ

➤ Η ιστορία της παιδική κατασκήνωσης

Η παιδική κατασκήνωση, ως όρος και ως ύπαρξη είναι γνωστή στους περισσότερους από εμάς. Δυστυχώς, όμως, υπάρχει άγνοια, ίσως και παραπληροφόρηση, για τις συγκεκριμένες συνθήκες διαβίωσης, τις δραστηριότητες, το επίπεδο του προσωπικού και γενικά τη συμμετοχή της κατασκήνωσης, όχι μόνο στην ψυχαγωγία, αλλά και στην κοινωνικοποίηση του παιδιού.

Αν και η προϊστορία των κατασκηνώσεων είναι πολύ πλούσια, δεν υπάρχει επίσημος ορισμός. Παιδικές Κατασκηνώσεις ή Παιδικές Εξοχές είναι μία μικρή ιδιότυπη κοινωνία παιδιών (αλλά και ενηλίκων ορισμένες φορές) ευαίσθητη και ευάλωτη που βρίσκεται σε έναν οροθετημένο χώρο σε φυσικό προβάλλον, σε μια εκτός σχεδίου περιοχή και επιτρέπει στο παιδί να έρθει σε επαφή με την υπαίθρια ζωή. Ο πλουραλισμός στην οργάνωση, στις εγκαταστάσεις και τις δραστηριότητες, ίσως αποτελεί την αιτία της έλλειψης ενός συγκεκριμένου και πλήρους ορισμού.

Ιστορικά αναδεικνύεται, ως ένας αλώβητος θεσμός που αντέχει στις τεράστιες αλλαγές της μορφής της ζωής των ανθρώπων και των πόλεων, καθώς προσαρμόζεται σε κάθε εποχή με την ιδιαιτερότητα και τα χαρακτηριστικά της. Η κατασκήνωση εμφανίζεται από πολύ παλιά σε όλο τον κόσμο. Δεν είχε την μορφή που έχει σήμερα και εξυπηρετούσε διαφορετικούς σκοπούς από τους σημερινούς.

Η επιτροπή κατασκηνώσεων του Οντάριο (Καναδάς) αναφέρει το πρώτο καταγεγραμμένο στοιχείο και δηλώνει ότι το 1840 μια εκκλησιαστική ομάδα έκανε κατασκήνωση με τέντες στα όρια του Βόρειου Τορόντο. Στην Αμερική, η πρώτη οργανωμένη κατασκηνωτική δραστηριότητα αφιερώνεται στον Frederick W. Gunn, διευθυντή του Fanner School (αρένων) στο Connecticut, ο οποίος διοργάνωσε μια εκδρομή για δύο εβδομάδες. Τα παιδιά, αφού κατασκήνωσαν περνούσαν τον καιρό τους με δημιουργικές κατασκευές, ψαρεύοντας και κάνοντας βαρκάδα. Από τότε υπάρχουν πολλές αναφορές σε παρόμοιες ιδιωτικές προσπάθειες με ποικιλία στη χρονική διάρκεια και τον αριθμό των παιδιών.

Στον Ευρωπαϊκό χώρο έχουμε κατασκηνωτικές μορφές του Μεσαίωνα, επηρεασμένες σε μεγάλο βαθμό από το θρησκευτικό ρεύμα της εποχής, οι οποίες απέβλεπαν στη διάσωση των νέων από τη διαφθορά και τη θρησκευτική, πνευματική και υγιεινή τους ανάπτυξη.

Στην Γαλλία έχουμε μια συντονισμένη κίνηση τον 18^ο αιώνα που ανακόπηκε εξαιτίας της Γαλλικής επανάστασης και αργότερα των περιφερειακών πολέμων. Εν συνεχεία, στη δεκαετία του 1930 έχουμε τον Γάλλο φιλόσοφο «του καθαρού αέρα» Leo Lagrange που ενέπνευσε τους νέους σε διάφορες μορφές αναψυχής και όταν μετέπειτα έγινε Γενικός Γραμματέας του Υπουργείου Αθλητισμού και Ελευθέρου Χρόνου, θέσπισε την άδεια μετ' αποδοχών για όλους τους Γάλλους εργαζόμενους και τους έδωσε την ευκαιρία να γνωρίσουν τη χαρά της ορεινής πεζοπορίας, της ποδηλασίας, της κολύμβησης και όλων εν γένει των δραστηριοτήτων που πραγματοποιούνται στην φύση.

Το 1876 στην Ζυρίχη της Ελβετίας, ο εφημέριος Walter Brion οργάνωσε την πρώτη παιδική κατασκήνωση στην Ευρώπη με 68 παιδιά φτωχών οικογενειών. Η επιτυχία της αποτελεί το έναυσμα για την καθιέρωση της κατασκήνωσης, ως θεσμού στην Ελβετία και τη διάδοσή της σε άλλες Ευρωπαϊκές χώρες, όπως η Γαλλία, η Ιταλία, η Δανία και η Ρωσία.

Η πρώτη κατασκήνωση που οργανώθηκε από φορέα λειτούργησε το 1885 από την Χ.Α.Ν. κοντά στη Νέα Υόρκη. Η κατασκήνωση αυτή είναι η παλαιότερη σε λειτουργία στις Η.Π.Α.

Αργότερα, το 1907, ιδρύθηκε η πρώτη προσκοπική κατασκήνωση από τον ιδρυτή του προσκοπισμού Μπάντεν Πάουελ (Baden Powell).

Τα Βικτοριανά ήθη και έθιμα και οι αντιλήψεις της εποχής για την ενδυμασία των γυναικών, την εκπαίδευση και τη θέση στην κοινωνία, εμπόδισαν την οργάνωση κατασκηνώσεων για κορίτσια. Ωστόσο, το 1892 το Camp Arey, μια ιδιωτική κατασκήνωση, πρωτοπόρησε και οργάνωσε την πρώτη περίοδο για κορίτσια.

Στις αρχές του 20^{ου} αιώνα, ο θεσμός των κατασκηνώσεων επεκτείνεται σε ολόκληρο τον κόσμο και μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο ξεκινά η κατασκευή μόνιμων εγκαταστάσεων.

Η κατασκήνωση στην Ελλάδα

Είναι γνωστό πως η κατασκήνωση στην Ελλάδα εμφανίστηκε από τους Αρχαίους κίονες χρόνους με διαφορετική μορφή από την σημερινή. Ο θεσμός των Ασκληπιείων θα μπορούσε να πει κανείς, ότι είχε στοιχεία της κατασκηνωτικής φιλοσοφίας. Ήταν ένας τόπος τον οποίο επισκέπτονταν οι άνθρωποι με την πεποίθηση να αντιμετωπιστούν οι ασθένειες και να προάγουν την υγεία, γεγονός που εμφανίζεται διαχρονικά στον ρόλο της κατασκήνωσης (εν μέρει) στον Μεσαίωνα, την Αναγέννηση και τους Νεώτερους χρόνους. Ο θεσμός των Ασκληπιείων δεν είχε, όμως, αμιγή κατασκηνωτική χροιά. Παρ' όλα αυτά, η φιλοσοφία περί

ιατρικής εκείνης της εποχής, αναφορικά με τον ρόλο της τοποθεσίας και της διαμονής σε αυτήν εμπεριέχει ένα κοινό επίπεδο ρόλων με την αντίστοιχη κατασκηνωτική φιλοσοφία.

Αμιγής κατασκηνωτικός θεσμός στην αρχαία Ελλάδα υφίσταται στην Σπάρτη, όπου η ζωή στη φύση με σκληραγωγία και τα γυμναστικά παιχνίδια προσδοκούσε στη βελτίωση των σωματικών και ψυχικών ικανοτήτων των νέων, ώστε να μπορούν να υπηρετούν την πατρίδα τους και στην ειρήνη, αλλά και τον πόλεμο.

Σημαντικός, ίσως, σταθμός στην ιδέα και την πρακτική της επιστροφής στη φύση είναι ο προσκοπισμός που έρχεται στην Ελλάδα αρκετά νωρίς, περίπου στα 1910. Οργανώνει εκδρομές για παιδιά και νέους με χαρακτήρα, αυτοοργάνωσης και επιβίωσης μέσα στη φύση.

Η πρώτη κατασκήνωση έγινε το 1911 στη Βουλιαγμένη από τον Σύλλογο Προστασίας των Παιδιών και με πρωτοβουλία της Σοφίας Σλήμαν. Διευθυντής στην κατασκήνωση αυτή ήταν ο ιδρυτής του προσκοπισμού στην Ελλάδα και γυμναστής Αθανάσιος Λευκαδίτης. Από τον Λευκαδίτη ιδρύεται, το 1912, η πρώτη προσκοπική κατασκήνωση στο δάσος Μαγκουφάνας - Αμαρουσίου και ακολουθούν κατασκηνώσεις από άλλους φορείς, όπως της Χ.Α.Ν., του Π.Ι.Κ.Π.Α., κλπ.

Ωστόσο, ο θεσμός αυτός άρχισε να «λειτουργεί» μετά το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου (1945) με κύριο σκοπό την ξεκούραση και την σίτιση των παιδιών, έπειτα από τις τόσες κακουχίες του πολέμου. Από το 1948, με την ένταξη του θεσμού ως παροχή και κίνητρα στα Υπουργεία έχουμε μια πανελλήνια ανάπτυξη της κατασκήνωσης.

➤ Είδη κατασκηνώσεων

Ο θεσμός των κατασκηνώσεων είναι πολύ ανεπτυγμένος στην Ελλάδα. Αν και τα αστικά κέντρα προσφέρουν μεγαλύτερη ποικιλία και δυνατότητες επιλογής, υπάρχουν πολλές κατασκηνώσεις στην κεντρική, νησιωτική και Βόρεια Ελλάδα με ενδιαφέρουσες εναλλακτικές λύσεις, ως προς το πρόγραμμα και τις δραστηριότητες που προσφέρουν. Ο διαχωρισμός των κατασκηνώσεων μπορεί να γίνει με ποικίλους τρόπους:

- Ανάλογα με την μορφολογία του εδάφους τις διακρίνουμε σε κατασκηνώσεις:
  - α) πεδινές, μέχρι 500μ. υψόμετρο,
  - β) σε ορεινές, από 500-1500μ.,
  - γ) σε παραθαλάσσιες.

- Ανάλογα με το είδος των εγκαταστάσεων τις διακρίνουμε:
  - α) σε κατασκηνώσεις με σκηνές,

β) με μόνιμες εγκαταστάσεις.

- Ανάλογα με το φορέα στον οποίο ανήκουν οι κατασκηνώσεις:
  - α) δημόσιες (κατασκηνώσεις δήμων ή υπουργείων),
  - β) ιδιωτικές,
  - γ) εκκλησιαστικές,
  - δ) προσκοπικές,
  - ε) κατασκηνώσεις ασφαλιστικών ταμείων,
  - στ) κατασκηνώσεις συνδικαλιστικών οργανώσεων,
  - ζ) κατασκηνώσεις οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης.

Ένα από τα σημαντικότερα κριτήρια διαχωρισμού των κατασκηνώσεων είναι ο χαρακτήρας και οι δραστηριότητες.

Υπάρχουν οι κλασικές ή γενικού χαρακτήρα κατασκηνώσεις που είναι ορεινές ή παραθαλάσσιες και τα παιδιά μένουν εκεί, σε σκηνές ή σπιτάκια, για διάστημα περίπου 3 εβδομάδων. Κάνουν νέες φιλίες, ξεκουράζονται, παίζουν και ακολουθούν ένα βασικό πρόγραμμα παραμονής, χωρίς πιο εξειδικευμένες δραστηριότητες.

Οι αθλητικές κατασκηνώσεις που υιοθετούν μια αθλητική φιλοσοφία, εμπλουτίζουν το πρόγραμμά τους με αθλητικές δραστηριότητες και στοχεύουν στην γνωριμία των παιδιών, με όσο το δυνατόν περισσότερα αθλήματα.

Οι θεματικές κατασκηνώσεις παρέχουν κατασκηνωτική ζωή σε συγκεκριμένο θεματικό περιβάλλον. Πολλοί από εμάς, όταν αναφερόμαστε στις θεματικές κατασκηνώσεις εννοούμε τις αθλητικές. Αυτό είναι λάθος, διότι μια θεματική κατασκήνωση μπορεί να περιλαμβάνει την ιππασία ως κύρια δραστηριότητα και να περιστρέφεται γύρω από το θέμα της άγριας δύσης.

Οι καλλιτεχνικές ή εκπαιδευτικές κατασκηνώσεις στις οποίες, καθ' όλη τη διάρκεια παραμονής τα παιδιά συμμετέχουν και συνεργάζονται σε προγράμματα σχετικά με καλλιτεχνικές δραστηριότητες, όπως η ζωγραφική, οι κατασκευές, η μουσική, το θέατρο, ο χορός και το τραγούδι.

Οι εναλλακτικές κατασκηνώσεις. Τα προγράμματά τους κατά την παραμονή των παιδιών περιλαμβάνουν εξορμήσεις στη φύση και extreme sports, όπως πεζοπορία, αναρρίχηση, τοξοβολία, ποδηλασία, flying fox, canoe - kayak, κ.λπ., τα οποία διαμορφώνονται βάσει της ηλικίας των παιδιών.

Οι ημερήσιες κατασκηνώσεις που πραγματοποιούνται από το πρωί μέχρι το απόγευμα, χωρίς όμως τη διανυκτέρευση των παιδιών. Προγράμματα με πλήθος καλλιτεχνικών, εκπαιδευτικών, ψυχαγωγικών και αθλητικών δραστηριοτήτων χαρίζουν δημιουργικές στιγμές στα παιδιά και αποδεικνύεται ένας πολύ καλός τρόπος να τα προετοιμάσει για τον κόσμο της κατασκήνωσης μακριά από το σπίτι.

Οι προσκοπικές κατασκηνώσεις. Οργανώνονται από το Σώμα Ελληνικού Οδηγισμού και το Σώμα Ελλήνων Προσκόπων και συμμετέχουν κυρίως τα μέλη των ομάδων αυτών. Εξορμήσεις στη φύση, παιχνίδια, συζητήσεις είναι μόνο κάποιες από τις καθημερινές δραστηριότητες.

Τη λίστα επιλογής, που έχουν τα παιδιά για τις καλοκαιρινές τους διακοπές, συμπληρώνουν οι εκκλησιαστικές κατασκηνώσεις.

Τέλος, διαφορετικού χαρακτήρα είναι και οι κατασκηνώσεις που φιλοξενούν υπερήλικες ή άτομα με ειδικές ανάγκες.

➤ Ο ρόλος της σύγχρονης κατασκήνωσης

Στη σημερινή ελληνική κοινωνία η παιδική κατασκήνωση συμβάλλει στην πληρέστερη ένταξη των παιδιών στο κοινωνικό σύνολο. Προς αυτή την κατεύθυνση γίνονται προσπάθειες να καλλιεργηθεί η κατασκηνωτική συνείδηση, κυρίως στο χώρο της οικογένειας, να εφαρμοσθούν περιβαλλοντικά προγράμματα και προγράμματα αγωγής υγείας, τα οποία θα αποβλέπουν στην οικολογική ευαισθητοποίηση του παιδιού. Η παιδική κατασκήνωση δεν αποτελεί πια άγχος, φόβο για το άγνωστο και ρίσκο, αλλά μια αναγκαιότητα για την κοινωνικοποίηση του παιδιού.

Ο θεσμός της παιδικής κατασκήνωσης βρίσκεται σε άνθιση τα τελευταία χρόνια. Τα ελληνικά συνδικάτα έχουν εμπιστευτεί και στηρίζουν την κατασκηνωτική ιδέα, ενώ έχει γίνει πια συνείδηση στους αρμόδιους φορείς του Υπουργείου Παιδείας, ότι η κατασκήνωση έχει πολλαπλούς σκοπούς και στόχους. Τα οφέλη που έχουν τα παιδιά από την συμμετοχή τους είναι πολλά.

Ο ρόλος της σύγχρονης κατασκήνωσης είναι ψυχαγωγικός, κοινωνικός, παιδευτικός - παιδαγωγικός και περιβαλλοντικός.

Ψυχαγωγικός

Προσφέρει διακοπές και ψυχαγωγία. Τα παιδιά ξεφεύγουν από την ρουτίνα της καθημερινότητας, παίζουν ανέμελα μακριά από τις σκοτούρες των μαθημάτων και του σχολείου

και ζουν μια περίοδο μέσα στη φύση. Η τοποθεσία των κατασκηνώσεων είναι συνήθως τέτοια, που ευνοεί τα θαλάσσια μπάνια και γενικότερα το πρόγραμμα της κατασκήνωσης προσφέρει τη ζωή εκείνη που έχουμε υιοθετήσει και επιθυμούμε ως λαός για τις διακοπές μας. Οι δραστηριότητες (καλλιτεχνικές, αθλητικές, μουσικές, θεατρικές), οι οποίες συνήθως διοργανώνονται και απαρτίζονται από τους ίδιους τους κατασκηνωτές, αποτελούν μέρος της ψυχαγωγίας των κατασκηνωτών.

Κοινωνικός

Ο κατασκηνωτικός θεσμός σήμερα αποτελεί χώρο βαθύτερης και πιο ανθρώπινης επικοινωνίας των νέων, είναι μια πρόσκληση για φιλία, δεσμούς και συντροφικότητα. Οι χαλαροί διανθρώπινοι δεσμοί, που κυριαρχούν στις μέρες μας μπορούν να αναβιώσουν και να τονωθούν σε μια σωστή κατασκήνωση. Τα παιδιά κάνουν την πρώτη γνωριμία τους με την ομαδική ζωή, τη συνεργασία, την αλληλεγγύη, το αίσθημα της κοινής ευθύνης και την πρακτική της ομαλής δημοκρατικής λειτουργίας της ομάδας, στην οποία ανήκουν. Αναγκάζονται να ανταπεξέλθουν μόνοι τους στις δυσκολίες, χωρίς την παρουσία και προστασία των γονιών τους και γενικά να ζήσουν και να επιβιώσουν, ακόμα και ψυχολογικά, μακριά από το σπίτι τους, με όποιες ευεργετικές συνέπειες πηγάζουν από αυτά.

Παιδευτικός – παιδαγωγικός

Η κατασκήνωση ουσιαστικά αποτελεί ένα κλειστού τύπου σύστημα, το οποίο όμως προσομοιάζει εκπληκτικά το κοινωνικό σύνολο, όπου το παιδί θα λειτουργήσει αργότερα ως ενήλικας. Ένα βασικό θέμα που αντιμετωπίζει ένα παιδί σε έναν κατασκηνωτικό χώρο είναι η συνύπαρξη κανόνων και υποχρεώσεων. Μαθαίνει να χαλιναγωγεί την ανεξέλεγκτη ορμή της παιδικότητας του μέσα από όρια και κανόνες, που δεν σχετίζονται πλέον με την αποδοχή του από την γονική φιγούρα (όπως θα γινόταν αν ήταν στο σπίτι), αλλά αποκλειστικά με την προσαρμοστικότητα του σε ένα ευρύτερο κοινωνικό πλαίσιο. Αργότερα, ως ενήλικας το παιδί αυτό θα αποδεχτεί ευκολότερα τους κανόνες της κοινωνίας.

Ο κατασκηνωτικός χρόνος πέρα από την αναζωογονητική λειτουργία μπορεί, να εξυπηρετήσει την άνθηση της προσωπικότητας. Η εκούσια και συνειδητή συμμετοχή στις δραστηριότητες πρέπει να παρέχει τη δυνατότητα αυτοέκφρασης, δημιουργίας, ανακάλυψης δυνατοτήτων, δημιουργικής φαντασίας και ικανοποίησης. Οι αθλητικές δραστηριότητες να μην είναι στοιχείο αντιπαράθεσης και αντιπαλότητας των νέων, αλλά να διέπονται από το πνεύμα του «Μαζικού Αθλητισμού», στο οποίο αυτοσκοπός δεν είναι η νίκη και ο πρωταθλητισμός αλλά η συμμετοχή και η προσπάθεια.

Τα παιδιά ανακαλύπτουν τα κρυφά ταλέντα τους και έχουν τη δυνατότητα να συμμετέχουν σε θεατρικές παραστάσεις, καλλιτεχνικές δραστηριότητες, βραδιές τραγουδιού και αθλητικές εκδηλώσεις. Η έλλειψη συγγενικών προσώπων βοηθά τα παιδιά να ξεπεράσουν τις αναστολές που χαρακτηρίζουν την ηλικία τους, αλλά και το άγχος της κριτικής που πιθανώς να είχαν. Ανακαλύπτουν έτσι τον εαυτό τους και διαμορφώνουν άποψη για το τι τους αρέσει. Δεν είναι λίγα τα ταλέντα που αναδείχθηκαν από μια βραδιά τραγουδιού ή μια θεατρική παράσταση, σε κάποια παιδική κατασκήνωση.

Περιβαλλοντικός

Εναισθητοποιεί τα παιδιά σχετικά με την προστασία του περιβάλλοντος. Η κατασκήνωση συμβάλλει στην οικολογική διαπαιδαγώγηση των παιδιών και στην αγάπη για την φύση. Η φιλοσοφία της προσκοπικής κατασκήνωσης, που είναι κοινή με όλους τους φορείς και τις επιχειρήσεις που ασχολούνται με την παιδική κατασκήνωση στο φυσικό περιβάλλον, διακατέχεται από βαθιά αγάπη για την φύση και σεβασμό για τα φυσικά φαινόμενα και την ανάπτυξη των ανθρώπων μέσα σε αυτά. Τα παιδιά έρχονται σε επαφή με το νερό και με έννοιες που έχουν σχέση με αυτό, όπως καθαριότητα και οικονομία, φαγητό με ελεγχόμενο σωστό διαιτολόγιο, ζωή με εναλλακτικές πηγές ενέργειας και φωτισμού, ανακύκλωση και διαλογή απορριμμάτων μέσα από την εκπαίδευση της χρησιμότητας διαφορετικών κάδων για διάφορα είδη απορριμμάτων, γνωριμία με την χλωρίδα και την πανίδα της περιοχής, επαφή με την αισθητική του τοπίου και τέλος με την ψυχολογική επίδραση που έχει η συγκατοίκηση μέσα στην φύση. Με την πάροδο του χρόνου, η κατασκήνωση γίνεται συνήθεια και ανάγκη, ενώ ο σεβασμός του περιβάλλοντος τρόπος ζωής.

Στη σημερινή κοινωνία, οι θερινές κατασκηνώσεις είναι μια χαρακτηριστική εμπειρία ζωής για τα παιδιά και τη νεολαία. Στην κατασκήνωση, τα παιδιά μπορούν να μάθουν νέες δεξιότητες και να αποκτήσουν φιλίες. Αντίθετα από το σχολείο, η κατασκήνωση δίνει μεγαλύτερη έμφαση στον αθλητισμό, την κοινωνική αλληλεπίδραση και τη διασκέδαση, παρά στις στυγνές γνώσεις. Κατά τη διάρκεια της κατασκηνωτικής περιόδου έχει φανεί, ότι τα παιδιά θα παρουσιάσουν κάποια πρόοδο και προσωπική βελτίωση, μέσα από τις αθλητικές δραστηριότητες της κατασκήνωσης (Siperstein, Glick, Harada, Bardon, & Parker, 2007).

Είναι πολύ σημαντικό λοιπόν να αντιληφθούμε, ότι η φιλοσοφία πίσω από την κατασκήνωση είναι πιο σημαντική και από την ίδια την κατασκήνωση.

➤ Κίνητρα Συμμετοχής

Εδώ και μερικές δεκαετίες σε σχετικά δημοσιεύματα δε γίνεται πλέον λόγος για την «βούληση», ως κινητήρια δύναμη της ανθρώπινης συμπεριφοράς. Τη θέση της στη σχετική επιστημονική συζήτηση και στη σχετική βιβλιογραφία έχουν πάρει οι όροι κίνητρα (motives) και παρώθηση (motivation). Η μεταβολή αυτή των όρων αντανακλά την επικράτηση της άποψης, ότι η συμπεριφορά του ανθρώπου δεν είναι πάντοτε το αποτέλεσμα συνειδητών προθέσεων, προσδοκιών και αποφάσεων. Αντίθετα, οι νέοι όροι υποδηλώνουν, ότι έχουμε να κάνουμε με πιο περίπλοκες ψυχολογικές διαδικασίες και ότι η συμπεριφορά μας δεν επηρεάζεται ούτε από περιστασιακές συγκυρίες ούτε αποκλειστικά από σταθερά χαρακτηριστικά της προσωπικότητας.

Τα κίνητρα είναι προσωπικά και αποτελούν αιτίες και λόγους, που ωθούν ένα άτομο σε συγκεκριμένες συμπεριφορές (Durall, 1997). Τα άτομα παρακινούνται από ποικιλία προσωπικών κινήτρων, τα οποία μπορούν να κατηγοριοποιηθούν σε εσωτερικά και εξωτερικά (Maher & Braskamp, 1986).

Εσωτερικά κίνητρα είναι εκείνα, τα οποία παρακινούν ένα άτομο να εμπλακεί σε μια δραστηριότητα για την ευχαρίστηση και για την ικανοποίηση που αντλεί απλά και μόνο από τη συμμετοχή του σε αυτή. Αντίθετα, η εξωτερική παρακίνηση σχετίζεται με συμπεριφορές, που ωθούν το άτομο, λόγω ύπαρξης εξωτερικών αμοιβών ή και κοινωνικής επιδοκιμασίας (Deci, 1975).

Επίσης, πολύ σημαντική είναι η «θεωρία της αυτοδιάθεσης» (Gagne & Deci, 2005). Σύμφωνα με τη θεωρία αυτή, υπάρχει διάκριση των κινήτρων σε αυτόνομα και ελεγχόμενα κίνητρα. Στην αυτονομία το άτομο που ενεργεί έχει την αίσθηση της επιθυμίας και της επιλογής. Οι άνθρωποι, δηλαδή, κάνουν μια δραστηριότητα επειδή τη βρίσκουν ενδιαφέρουσα. Αντίθετα, τα ελεγχόμενα κίνητρα περιλαμβάνουν μια αίσθηση πίεσης. Η χρήση των εξωγενών ανταμοιβών έχει διαπιστωθεί, ότι προκαλεί ελεγχόμενο κίνητρο (Deci, 1971). Σύμφωνα με τη «θεωρία της αυτοδιάθεσης» οι συμπεριφορές των ανθρώπων μπορούν να χαρακτηριστούν από το βαθμό στον οποίο είναι αυτόνομες παρά ελεγχόμενες.

Πολλοί ερευνητές εκτός από το εξωτερικό και εσωτερικό κίνητρο λαμβάνουν υπόψη και την απουσία κινήτρου. Οι Ryan και Deci (2000) στην έννοια της αυτοδιάθεσης, τοποθετούν αυτά τα τρία είδη κινήτρου σε μια σειρά, που οδηγεί από την έλλειψη αυτοδιάθεσης (απουσία κινήτρου) στην πλήρη αυτοδιάθεση (εσωτερικά κίνητρα). Συμπερασματικά, η αυτοδιάθεση αγκαλιάζει την έννοια της εσωτερικοποίησης.

Στον αθλητισμό, τα άτομα που συμμετέχουν, επειδή αγαπούν το συγκεκριμένο άθλημα έχουν υψηλή εσωτερική παρακίνηση. Ο λόγος της συμμετοχής είναι η ευχαρίστηση που αποκομίζουν και που τους ωθεί να προσπαθούν όσο το δυνατόν περισσότερο ακόμα και όταν δεν τους βλέπει κανείς. Υπάρχουν, όμως, άτομα που συμμετέχουν στον αθλητισμό για τις αμοιβές, για τον έπαινο και τη δημόσια αναγνώριση. Αυτά τα άτομα είναι εξωτερικά παρακινημένα. Είναι πολύ πιθανό να συμμετέχουν στον αθλητισμό και για τις εσωτερικές και για τις εξωτερικές αμοιβές. Η σημασία που δίνει ο καθένας στα κίνητρα συμμετοχής μπορεί να διαφέρει σημαντικά. Σύμφωνα με τους Recours, Souville και Griffet (2004) τα εσωτερικά κίνητρα είναι πιο ισχυρά από τα εξωτερικά.

Σε εργασία του Farmer (1992) αναφέρεται, ότι τα εξωτερικά κίνητρα δεν είναι τόσο σημαντικός παράγοντας για τη λήψη μιας απόφασης για συμμετοχή σε αθλήματα υψηλού ρίσκου, επομένως κίνητρα που έχουν να κάνουν με την εσωτερική παρακίνηση του ατόμου καθορίζουν σε μεγαλύτερο βαθμό την έκφραση της ρισκοκίνδυνης συμπεριφοράς του.

Οι Ashford, Biddle και Goudas πραγματοποίησαν μια έρευνα το 1993, που είχε σαν στόχο τη διερεύνηση των κινήτρων συμμετοχής σε ποικίλες δραστηριότητες, που πραγματοποιούνται σε αθλητικούς συλλόγους και κέντρα αναψυχής. Τα αποτελέσματα έδειξαν, ότι κίνητρα συμμετοχής όπως η υγεία, η σωματική ικανότητα και η επίτευξη ήταν πολύ σημαντικά. Επίσης, αξίζει να σημειωθεί, ότι πολλοί από τους συμμετέχοντες στην έρευνα είχαν την άποψη, πως ο αθλητισμός και οι αθλοπαιδιές είναι κάτι παραπάνω από ένα απλό παιχνίδι.

Σύμφωνα με τους Duda και Tappe (1989), οι παράγοντες που καλύπτουν το εύρος των κινήτρων, που ωθούν τα άτομα στην αθλητική συμμετοχή είναι: α) η γνώση, β) ο συναγωνισμός, γ) οι κοινωνικοί δεσμοί, δ) η αναγνώριση, ε) τα οφέλη στην υγεία και στ) η σωματική ικανότητα. Το 1993 οι Markland και Hardy, πρόσθεσαν δύο ακόμα παράγοντες κινήτρων, στους παραπάνω, οι οποίοι ήταν η διασκέδαση και η αναζωογόνηση.

Οι μελέτες, που περιλαμβάνουν τα κίνητρα συμμετοχής, εστιάζουν στους λόγους που δίνουν οι συμμετέχοντες για τη συμμετοχή στον αθλητισμό και τις δραστηριότητες άσκησης. Η έρευνα των Gill, Gross και Huddleston (1983) έδειξε, ότι ο σημαντικότερος λόγος για την συμμετοχή παιδιών στον αθλητισμό είναι η ύπαρξη της διασκέδασης. Άλλα κίνητρα που αποδείχθηκαν, ότι είναι σημαντικά στους νέους συμμετέχοντες είναι η εκμάθηση καινούριων δεξιοτήτων, η οποία γίνεται κατάλληλα, καθώς και η φιλία.

Αυτό φαίνεται και σε μια έρευνα των Reed και Cox (2007), στην οποία οι αθλητές είναι παρακινημένοι, να συμμετέχουν στις ανταγωνιστικές αθλητικές δραστηριότητες για πολλούς λόγους. Τα σημαντικότερα κίνητρα, που τους ωθούν είναι η προσωπική βελτίωση του

καθενός, η φυσικής τους κατάσταση και εμφάνιση, η προσωπική απόλαυση και η κοινωνική αλληλεπίδραση.

Σε έρευνα των Ingledew και Markland (2008) βρέθηκε, ότι τα κίνητρα συμμετοχής επηρεάζονται από την προσωπικότητα του ατόμου. Η συμμετοχή στον αθλητισμό για καλύτερη υγεία ήταν το σημαντικότερο κίνητρο των συμμετεχόντων. Αξίζει να σημειωθεί, ότι στη συγκεκριμένη έρευνα το δείγμα ήταν ενήλικες, επομένως, το κίνητρο για υγεία ήταν αυτό που τους ωθούσε περισσότερο προς την άσκηση.

Τέλος, σε μια έρευνα των Okkes A. Gengay και Selguk Gengay (2007), που είχε σχέση με τα κίνητρα συμμετοχής σε θερινά προγράμματα αθλητισμού, οι κύριοι λόγοι που οι γονείς επιλέγουν αυτά τα προγράμματα για τα παιδιά τους είναι η βελτίωση της κοινωνικοποίησης τους και η ανάπτυξη της φυσικής ικανότητάς τους, καθώς και η μελλοντική καλή υγεία τους.

➤ Κίνητρα συμμετοχής σε κατασκηνώσεις

Τα κίνητρα συμμετοχής στις παιδικές κατασκηνώσεις δε διαφέρουν πολύ από τα προαναφερθέντα. Τα παιδιά επιλέγουν τις κατασκηνώσεις με στόχο τη διασκέδαση, την εύρεση νέων και τη συνάντηση παλαιών φίλων και την ξεκούραση σε ένα διαφορετικό περιβάλλον.

Σύμφωνα με έρευνα των Alexandris και Kouthouris (2005), τα κίνητρα συμμετοχής των παιδιών σε θερινές κατασκηνώσεις περιπέτειας μπορούν να χωριστούν σε 6 κατηγορίες, οι οποίες είναι: α) Εμπειρία από τη συμμετοχή στην κατασκήνωση, β) Κοινωνικοποίηση I (συνάντηση παλαιών φίλων), γ) Κοινωνικοποίηση II (γνωριμία νέων φίλων), δ) Ανεξαρτησία, ε) Συμμετοχή σε δραστηριότητες και στ) Απόφαση των γονέων. Από τα αποτελέσματα προέκυψε, ότι η γνωριμία με νέους φίλους ήταν ο πιο σημαντικός παράγοντας συμμετοχής των παιδιών στην κατασκήνωση που αναφέρει η έρευνα. Ακολούθησε η εμπειρία από την συμμετοχή στην κατασκήνωση και η συνάντηση με τους παλαιούς φίλους.

Τα παραπάνω επιβεβαιώνονται σε μία παρόμοια έρευνα του Κουθούρη (2008). Ο παράγοντας που είχε σχέση με την γνωριμία νέων φίλων ήταν ο πιο σημαντικός και ακολούθησαν άλλοι, όπως η συνάντηση παλαιών φίλων και η παραμονή στη φύση. Σε αυτή την έρευνα ο παράγοντας που είχε σχέση με την απόφαση των γονέων αντικαταστάθηκε με αυτόν της παραμονής στη φύση.

Επομένως, αντιλαμβανόμαστε, ότι η εύρεση νέων φίλων αποτελεί το σημαντικότερο κίνητρο συμμετοχής των παιδιών στις θερινές κατασκηνώσεις περιπέτειας. Τα παιδιά πηγαί-

νουν στις κατασκηνώσεις με στόχο να κάνουν νέους φίλους και ο δείκτης ικανοποίησής τους από τη γνωριμία με καινούρια παιδιά είναι πολύ μεγάλος.

➤ **Η αναγκαιότητα διερεύνησης των κινήτρων συμμετοχής για τις κατασκηνώσεις**

Η έρευνα, για τους λόγους τους οποίους οι άνθρωποι συμμετέχουν στον αθλητισμό και τη φυσική αναψυχή έχει λάβει σχετικά λίγη προσοχή και στον προγραμματισμό αναψυχής και στην αθλητική ψυχολογία. Στη διεθνή βιβλιογραφία υπάρχουν πολύ λίγες έρευνες, που αφορούν θέματα σχετικά με τα κίνητρα συμμετοχής σε μία κατασκήνωση, τις προτιμήσεις των κατασκηνωτών, την ικανοποίηση των αρχικών κινήτρων μετά τη συμμετοχή, τις διαφορές ως προς τα δημογραφικά χαρακτηριστικά και την κατασκηνωτική εμπειρία. Η διερεύνηση αυτών των θεμάτων και η γνώση των κινήτρων συμμετοχής των παιδιών είναι πολύ σημαντική, προκειμένου να αναπτυχθούν υπηρεσίες που να ικανοποιούν τους κατασκηνωτές και να βοηθήσουν στην ανάπτυξη αφοσιωμένων κατασκηνωτών (Alexandris & Kouthouris, 2005; Durall, 1997; Marsh, 1999). Η προσέλκυση, όσο το δυνατόν μεγαλύτερου αριθμού κατασκηνωτών παραμένει ο κυρίαρχος στόχος των τμημάτων μάρκετινγκ κάθε ιδιωτικής παιδικής κατασκήνωσης (Κουθούρης, 2009).

Εκτός από την προσφορά ποιοτικών υπηρεσιών, οι διοικήσεις των κατασκηνώσεων, προσπαθούν να υιοθετούν κατάλληλες στρατηγικές μάρκετινγκ, ώστε να κατανοούν καλύτερα τα κίνητρα και τις απαιτήσεις των κατασκηνωτών. Η κατανόηση αυτή, θα βοηθήσει στη δημιουργία και προσφορά συγκεκριμένων υπηρεσιών και στην ικανοποίηση των παιδιών - κατασκηνωτών, που σε βάθος χρόνου θα γίνουν αφοσιωμένοι πελάτες της επιχείρησης (Schiffman & Kanuk, 1999). Για τη διεύθυνση μιας κατασκήνωσης, οι ήδη υπάρχοντες πελάτες αποτελούν ουσιαστικά ομάδα-στόχο για την «αγορά» της υπηρεσίας στο μέλλον (Kotler, 1999). Ως αποτέλεσμα, ο βαθμός εκπλήρωσης των κινήτρων αποτελεί το βασικότερο λόγο για την επιλογή, ή όχι στο μέλλον.

Σύμφωνα με τους Roark και Ellis (2009), η αυτοδιάθεση των ανθρώπων μπορεί να ενισχυθεί (ή και το αντίθετο) μέσα από ένα περιβάλλον αυτονομίας. Ένα τέτοιο περιβάλλον μπορεί να δημιουργήσει μια ατμόσφαιρα στην οποία οι νέοι κατασκηνωτές παρακινούνται σε δραστηριοποίησή τους. Οι υπεύθυνοι των προγραμμάτων των κατασκηνώσεων θα πρέπει να δίνουν μεγάλη σημασία στις δραστηριότητες και το καθημερινό πρόγραμμα, έτσι ώστε τα παιδιά να νοιώθουν αυτόνομα. Τα παιδιά έρχονται στην κατασκήνωση για να αποκτήσουν το αίσθημα της ελευθερίας και της δημιουργικότητας. Αν μια κατασκήνωση δεν ακολουθήσει

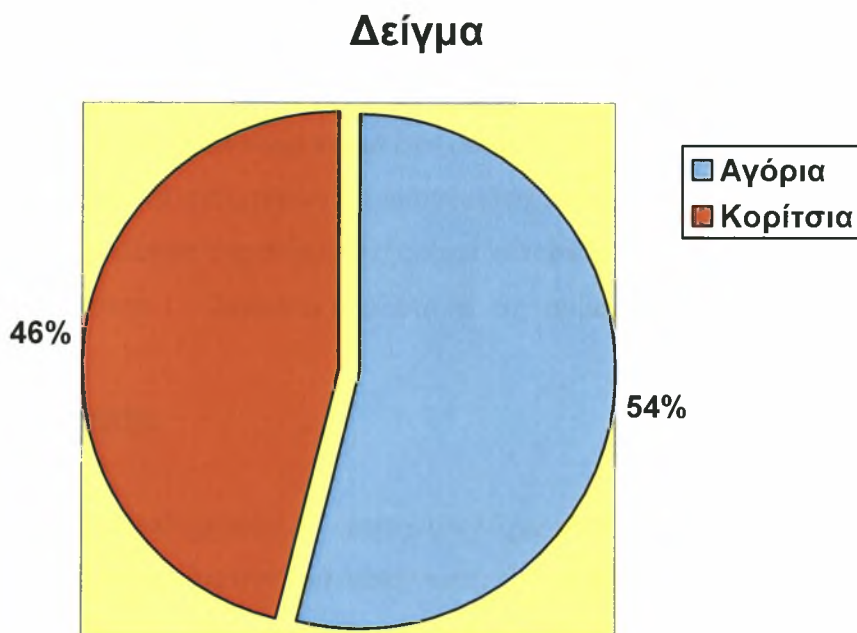
κάτι τέτοιο, τότε ελλοχεύει ο κίνδυνος οι κατασκηνωτές να μην επιλέξουν ξανά τον ίδιο τόπο για τις διακοπές τους.

Ο σκοπός αυτής της μελέτης είναι η διερεύνηση των κινήτρων συμμετοχής σε κατασκηνώσεις «περιπέτειας» πριν και μετά την παραμονή των παιδιών σε αυτές.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

➤ Δειγματοληψία

Στην έρευνα συμμετείχαν 100 (N=100) παιδιά μιας κατασκήνωσης «περιπέτειας», που εδρεύει στην κεντρική Ελλάδα (Αμάραντος Καλαμπάκας, Τρίκαλα), σε υψόμετρο 1.000 μέτρων, την κατασκηνωτική περίοδο του 2010. Το 54% των κατασκηνωτών ήταν αγόρια (N=54) και το 46% κορίτσια (N=46).

Γράφημα 1: Αναλογία δείγματος σε αγόρια - κορίτσια.

Ο μέσος όρος ηλικίας των συμμετεχόντων ήταν 13.3 χρόνια (T.A.= 1.02). Οι συμμετέχοντες επισκέπτονται τη συγκεκριμένη κατασκήνωση τα τελευταία 3.15 χρόνια (T.A.= 1.63) και συνάμα επιλέγουν το συγκεκριμένο τρόπο διακοπών τα τελευταία 3.83 έτη (T.A.= 1.32).

Η συγκεκριμένη κατασκήνωση εξειδικεύεται σε υπαίθριες δραστηριότητες, όπως για παράδειγμα πεζοπορία, αναρρίχηση, flying fox, τοξοβολία, κλπ., αλλά και σε απλές αθλητικές δραστηριότητες, όπως ποδόσφαιρο, πετοσφαίριση, καλαθοσφαίριση κλπ.

➤ Όργανα μέτρησης

Για την καταγραφή της σπουδαιότητας των κινήτρων συμμετοχής των κατασκηνωτών «περιπέτειας» χρησιμοποιήθηκε, ως βάση το ερωτηματολόγιο των Alexandris και Kouthouris (2005), το οποίο είναι ένα προσαρμοσμένο στα δεδομένα της ελληνικής αγοράς ερωτηματολόγιο, που βασίζεται σε αυτό των Raugh και Wall (1987). Το ερωτηματολόγιο αποτελούνταν από 19 ερωτήματα, που αναφερόταν σε 6 παράγοντες κινήτρων συμμετοχής, οι οποίοι ήταν: α) Κατασκηνωτική εμπειρία (π.χ., «Για τις εμπειρίες που προσφέρει η κατασκήνωση»), β) Κοινωνικοποίηση I (π.χ., «Για να βρω καινούριους φίλους»), γ) Κοινωνικοποίηση II (π.χ., «Για να δω τα παλαιά στελέχη»), δ) Ανεξαρτησία (π.χ., «Για να φανώ ανεξάρτητος»), ε) Συμμετοχή στις δραστηριότητες (π.χ., «Για να συμμετέχω σε αθλητικές δραστηριότητες») και στ) Επαφή με τη φύση (π.χ., «Για να είμαι κοντά στη φύση»).

Τα παιδιά κλήθηκαν να εκτιμήσουν τη σπουδαιότητα των 19 στοιχείων, ως κίνητρα για τη συμμετοχή και επανάληψη της συμμετοχής στην κατασκήνωση και να απαντήσουν σε 5βάθμια κλίμακα Likert, όπου 1 = διαφωνώ απόλυτα και 5 = συμφωνώ απόλυτα.

➤ Διαδικασία μέτρησης

Οι κατασκηνωτές συμπλήρωσαν το ερωτηματολόγιο κατά τη διάρκεια της πρώτης ή δεύτερης ημέρας της διαμονής τους στην κατασκήνωση, ενώ κλήθηκαν να συμπληρώσουν το ίδιο ερωτηματολόγιο (το οποίο αυτή τη φορά αναφερόταν στα κίνητρα για μελλοντική συμμετοχή στην κατασκήνωση) μία ή δύο ημέρες πριν τη λήξη της κατασκηνωτικής περιόδου. Κάθε παιδί έπρεπε, επίσης, να συμπληρώσει έναν κωδικό ή ψευδώνυμο για την αντιστοιχία των ερωτηματολογίων της πρώτης μέτρησης με αυτών της δεύτερης. Οι μετρήσεις έλαβαν χώρα σε δύο κατασκηνωτικές περιόδους.

➤ Ανάλυση δεδομένων

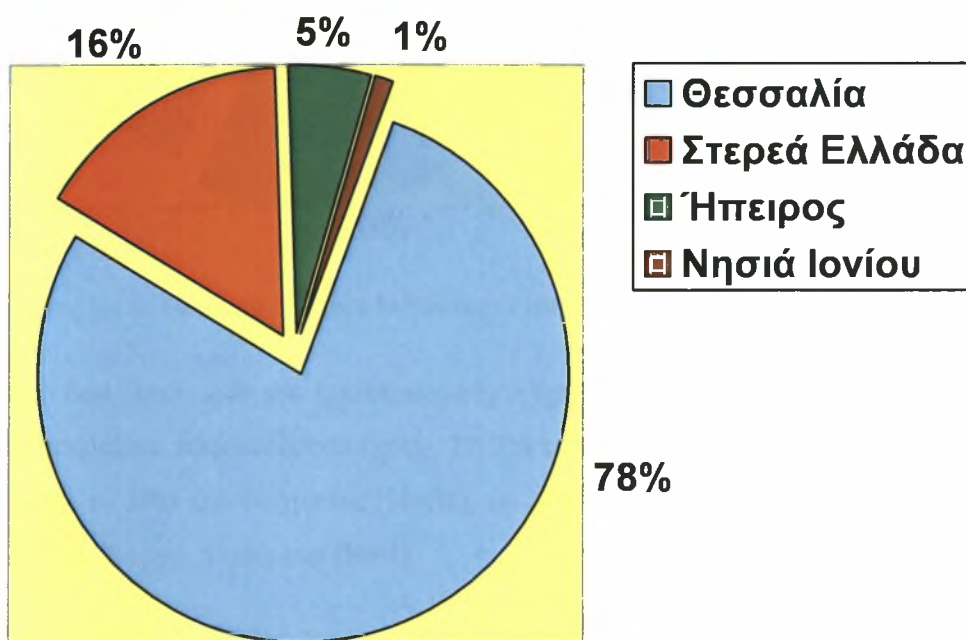
Για την ανάλυση των αποτελεσμάτων χρησιμοποιήθηκε το στατιστικό πακέτο SPSS 15. for Windows.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

➤ Περιγραφική στατιστική δείγματος (προέλευση δείγματος, έτη συμμετοχής κτλ.)

Από τα παιδιά του δείγματος, το 78% προερχόταν από τη Θεσσαλία (N=78), το 16% από τη Στερεά Ελλάδα (N=16), το 5% από την Ήπειρο (N=5) και μόλις το 1% από τα Ιόνια Νησιά (N=1).

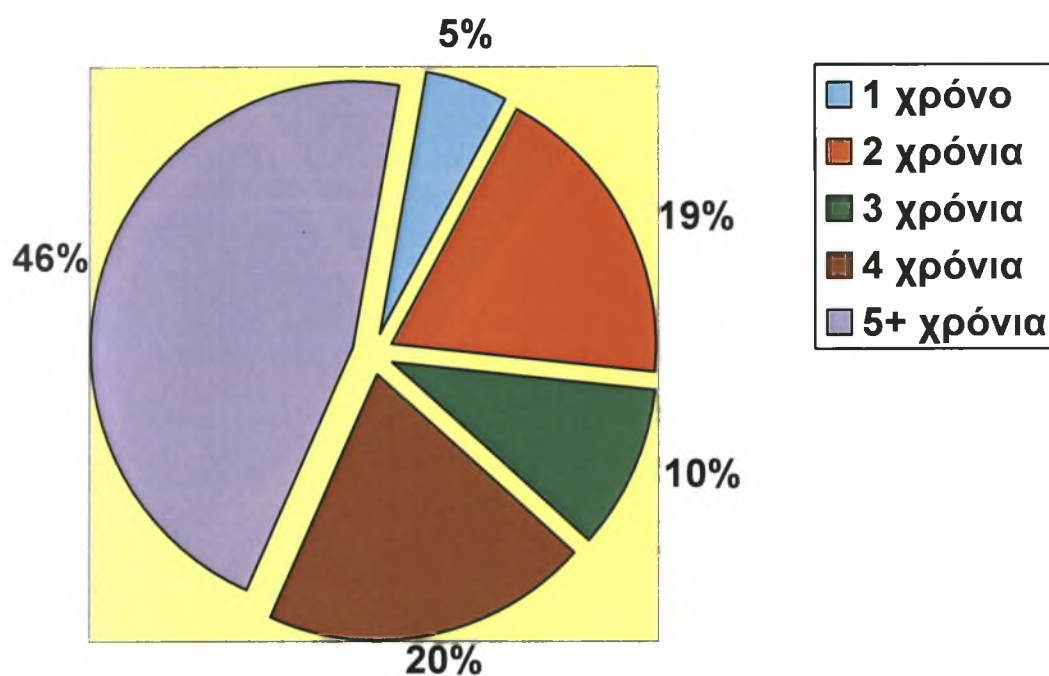
Σχέση δείγματος - γεωγραφικού διαμερίσματος

Γράφημα 2: Σχέση δείγματος – προέλευσης

Το δείγμα, επίσης, κλήθηκε να δηλώσει πόσα χρόνια επιλέγει τις κατασκηνώσεις για τις καλοκαιρινές του διακοπές. Η δήλωση έγινε σε μια 5βάθμια κλίμακα, όπου 1 = 1 χρόνος και 5 = 5 χρόνια και πάνω. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι το 46% του δείγματος (N=46) επιλέγει το συγκεκριμένο τρόπο διακοπών πάνω από 5 χρόνια, το 20% 4 χρόνια (N=20), 3 χρόνια το 10% (N=10), 2 χρόνια το 19% (N=19), ενώ για το 5% του δείγματος (N=5) ήταν η πρώτη φορά που επέλεξαν μια κατασκήνωση για τις καλοκαιρινές τους διακοπές.

Χρόνια σε κατασκηνώσεις

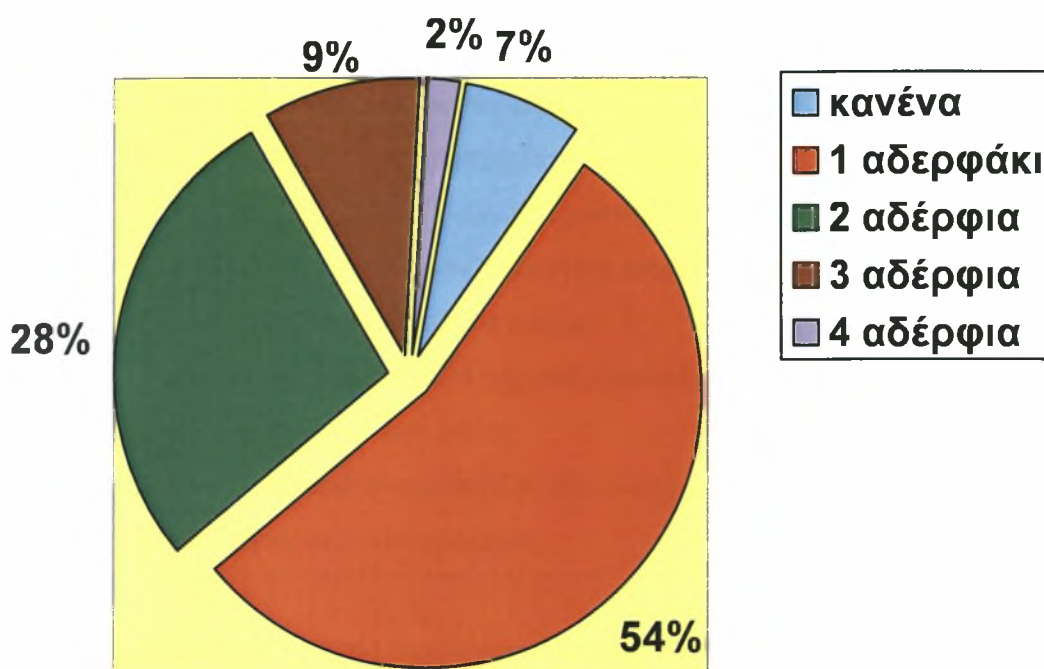

Γράφημα 3: Σχέση δείγματος - ετών σε κατασκηνώσεις

Ένα ακόμα ζητούμενο στα ερωτηματολόγια ήταν η οικογενειακή κατάσταση των παιδιών και συγκεκριμένα πόσα αδέρφια έχουν. Το 7% του δείγματος είναι μοναχοπαίδια (N=7), 1 αδερφάκι έχει το 54% του δείγματος (N=54), το 28% έχει 2 αδέρφια (N=28), 3 αδέρφια το 9% (N=9) και το 2% έχει 4 αδέρφια (N=4).

Αδέρφια

Γράφημα 4: Οικογενειακή κατάσταση

➤ Αποτελέσματα της μελέτης

▪ 1^η Μέτρηση

Οι στατιστικές αναλύσεις για τα κίνητρα συμμετοχής, πριν τη συμμετοχή των παιδιών στην κατασκήνωση, έδωσαν τα παρακάτω αποτελέσματα:

Πίνακας 1: Κίνητρα συμμετοχής 1^{ης} μέτρησης

Α/Α	Κίνητρα συμμετοχής	Μ.Ο.	Τ.Α.
1	Για τις εμπειρίες που προσφέρει η κατασκήνωση	4,2	0,75
2	Γιατί μου αρέσει το κλίμα της κατασκήνωσης	3,5	1,05
3	Γιατί μου αρέσει η κατασκηνωτική ζωή	4,0	0,89
4	Για να περάσω καλά	4,5	0,59
5	Για να βρω καινούριους φίλους	4,1	0,89
6	Για να κάνω γνωριμίες	4,1	0,88

7	Για να δω παλαιά στελέχη	3,5	1,19
8	Για να δω τους φίλους μου	4,4	0,72
9	Για να αισθανθώ ανεξάρτητος	3,4	1,12
10	Για να φύγω για λίγο από τους γονείς μου	3,2	1,31
11	Για να φύγω για λίγο από το σπίτι	3,4	1,23
12	Για να συμμετέχω σε δραστηριότητες περιπέτειας	4,1	0,96
13	Για να συμμετέχω σε αθλητικές δραστηριότητες	4,1	0,91
14	Για να συμμετέχω σε περιβαλλοντικά παιχνίδια	3,6	0,87
15	Για να παίζω στη λίμνη ή το ποτάμι	3,0	1,12
16	Για να συμμετέχω σε καλλιτεχνικές δραστηριότητες	3,2	1,10
17	Για να είμαι κοντά στη φύση	4,1	0,87
18	Για να φύγω από το περιβάλλον της πόλης	4,0	1,09
19	Για να ζήσω στον καθαρό αέρα	4,1	0,86

Τα σημαντικότερα κίνητρα συμμετοχής που οδήγησαν τα παιδιά στην είσοδο της κατασκήνωσης ήταν: α) «Για να περάσω καλά» (Μ.Ο. = 4.5, Τ.Α. = 0.59), β) «Για να δω τους φίλους μου» (Μ.Ο. = 4.4, Τ.Α. = 0.72), γ) «Για τις εμπειρίες που προσφέρει η κατασκήνωση» (Μ.Ο. = 4.2, Τ.Α. = 0.75), δ) «Για να ζήσω στον καθαρό αέρα» (Μ.Ο. = 4.1, Τ.Α. = 0.86) και ε) «Για να είμαι κοντά στη φύση» (Μ.Ο. = 4.1, Τ.Α. = 0.87).

Αντίθετα, κίνητρα τα οποία δεν ήταν τόσο σημαντικά για αυτή τους την απόφασή ήταν: α) «Για να παίζω στη λίμνη ή το ποτάμι» (Μ.Ο. = 3.0, Τ.Α. = 1.12), β) «Για να φύγω για λίγο από τους γονείς μου» (Μ.Ο. = 3.2, Τ.Α. = 1.31), γ) «Για να συμμετέχω σε καλλιτεχνικές δραστηριότητες» (Μ.Ο. = 3.2, Τ.Α. = 1.10), δ) «Για να φύγω για λίγο από το σπίτι» (Μ.Ο. = 3.4, Τ.Α. = 1.23) και ε) «Για να αισθανθώ ανεξάρτητος» (Μ.Ο. = 3.4, Τ.Α. = 1.12).

▪ 2^η Μέτρηση

Οι στατιστικές αναλύσεις για τα κίνητρα συμμετοχής, μετά τη συμμετοχή των παιδιών στην κατασκήνωση, έδωσαν τα παρακάτω αποτελέσματα:

Πίνακας 2: Κίνητρα συμμετοχής 2^{ης} μέτρησης

A/A	Κίνητρα συμμετοχής	Μ.Ο.	Τ.Α.
1	Για τις εμπειρίες που προσφέρει η κατασκήνωση	4,3	0,69

2	Γιατί μου αρέσει το κλίμα της κατασκήνωσης	3,7	1,10
3	Γιατί μου αρέσει η κατασκηνωτική ζωή	3,8	1,06
4	Για να περάσω καλά	4,4	0,77
5	Για να βρω καινούριους φίλους	4,3	0,74
6	Για να κάνω γνωριμίες	4,2	0,73
7	Για να δω παλαιά στελέχη	3,5	1,30
8	Για να δω τους φίλους μου	4,2	1,00
9	Για να αισθανθώ ανεξάρτητος	3,3	1,27
10	Για να φύγω για λίγο από τους γονείς μου	3,0	1,31
11	Για να φύγω για λίγο από το σπίτι	3,2	1,24
12	Για να συμμετέχω σε δραστηριότητες περιπέτειας	4,1	0,97
13	Για να συμμετέχω σε αθλητικές δραστηριότητες	4,1	0,99
14	Για να συμμετέχω σε περιβαλλοντικά παιχνίδια	3,5	1,04
15	Για να παίξω στη λίμνη ή το ποτάμι	3,0	1,10
16	Για να συμμετέχω σε καλλιτεχνικές δραστηριότητες	3,2	1,16
17	Για να είμαι κοντά στη φύση	3,8	0,99
18	Για να φύγω από το περιβάλλον της πόλης	3,7	1,24
19	Για να ζήσω στον καθαρό αέρα	3,9	1,11

Τα σημαντικότερα κίνητρα συμμετοχής που έδωσαν τα παιδιά για την επανασυμμετοχή τους στην κατασκήνωση ήταν: α) «Για να περάσω καλά» (Μ.Ο. = 4.4, Τ.Α. = 0.77), β) «Για τις εμπειρίες που προσφέρει η κατασκήνωση» (Μ.Ο. = 4.3, Τ.Α. = 0.69), γ) «Για να βρω καινούριους φίλους» (Μ.Ο. = 4.3, Τ.Α. = 0.74), δ) «Για να κάνω γνωριμίες» (Μ.Ο. = 4.2, Τ.Α. = 0.73) και ε) «Για να δω τους φίλους μου» (Μ.Ο. = 4.2, Τ.Α. = 1.00).

Αντίθετα, κίνητρα τα οποία δε φαίνεται να ήταν τόσο σημαντικά για την επανασυμμετοχή ήταν τα εξής: α) «Για να φύγω για λίγο από τους γονείς μου» (Μ.Ο. = 3.0, Τ.Α. = 1.31), β) Για να παίξω στη λίμνη ή το ποτάμι» (Μ.Ο. = 3.0, Τ.Α. = 1.10), γ) «Για να φύγω για λίγο από το σπίτι» (Μ.Ο. = 3.2, Τ.Α. = 1.24), δ) «Για να συμμετέχω σε καλλιτεχνικές δραστηριότητες» (Μ.Ο. = 3.2, Τ.Α. = 1.16) και ε) «Για να αισθανθώ ανεξάρτητος» (Μ.Ο. = 3.3, Τ.Α. = 1.27).

▪ **Παράγοντες Κινήτρων**

Το ερωτηματολόγιο αποτελούνταν από 19 ερωτήματα, που αναφερόταν σε 6 παράγοντες κινήτρων συμμετοχής, οι οποίοι ήταν: α) Κατασκηνωτική εμπειρία, β) Κοινωνικοποίηση I (νέοι φίλοι), γ) Κοινωνικοποίηση II (παλαιοί φίλοι), δ) Ανεξαρτησία, ε) Συμμετοχή στις δραστηριότητες στ) Επαφή με τη φύση. Τα αποτελέσματα ανέδειξαν την σπουδαιότητα των παραγόντων.

Πίνακας 3: Παράγοντες κινήτρων συμμετοχής πριν και μετά τη συμμετοχή

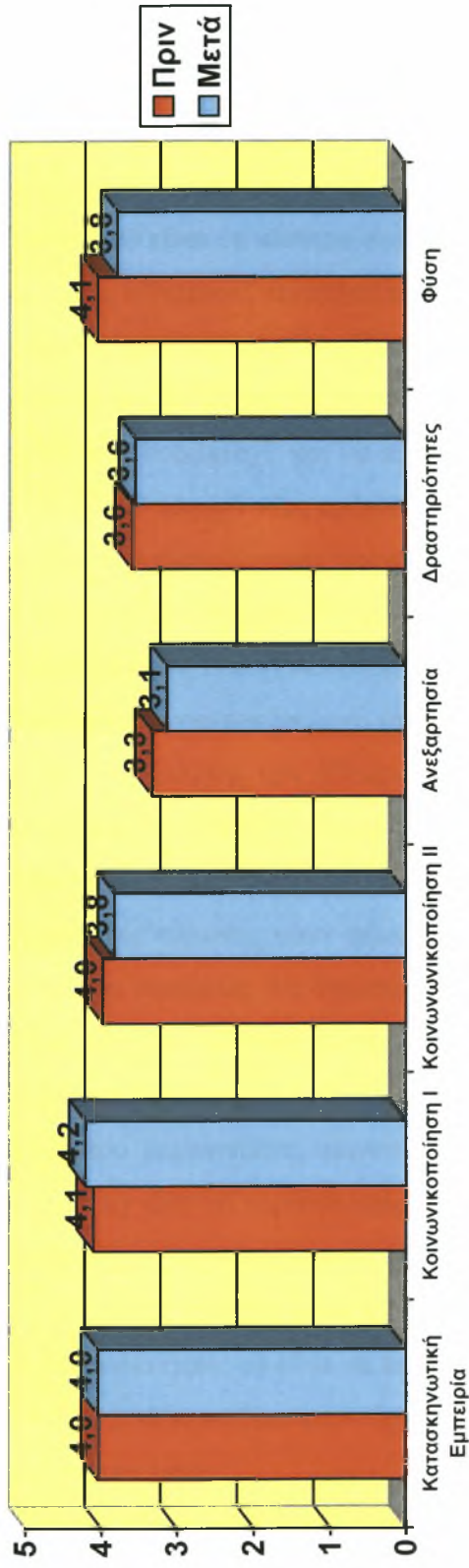
<u>Παράγοντας</u>		<u>M.O.</u>	<u>T.A.</u>
Κατασκηνωτική εμπειρία	πριν	4,0	0,60
	μετά	4,0	0,71
Κοινωνικοποίηση I	πριν	4,1	0,82
	μετά	4,2	0,64
Κοινωνικοποίηση II	πριν	4,0	0,80
	μετά	3,8	1,01
Ανεξαρτησία	πριν	3,3	1,04
	μετά	3,1	1,08
Συμμετοχή στις δραστηριότητες	πριν	3,6	0,71
	μετά	3,6	0,79
Επαφή με τη φύση	πριν	4,1	0,78
	μετά	3,8	1,01

Τα αποτελέσματα έδειξαν, ότι οι πιο σημαντικοί παράγοντες στην 1^η μέτρηση ήταν: α) «Επαφή με τη φύση» (M.O. = 4.1, T.A. = 0.78) και β) «Κοινωνικοποίηση I» (M.O. = 4.1, T.A. = 0.82). Αντίθετα, μικρότερη σημασία παρουσίασαν οι παράγοντες: α) «Ανεξαρτησία» (M.O. = 3.3, T.A. = 1.04) και β) «Συμμετοχή στις δραστηριότητες» (M.O. = 3.6, T.A. = 0.71).

Στη 2^η μέτρηση, μετά τη συμμετοχή, οι πιο σημαντικοί παράγοντες ήταν: α) «Κοινωνικοποίηση I» (M.O. = 4.2, T.A. = 0.64) και β) «Κατασκηνωτική εμπειρία» (M.O. = 4.0, T.A. = 0.71). Αντίθετα, μικρότερη σημασία παρουσίασαν οι παράγοντες: α) «Ανεξαρτησία» (M.O. = 3.1, T.A. = 1.08) και β) «Συμμετοχή στις δραστηριότητες» (M.O. = 3.6, T.A. = 0.79).

Αξιοσημείωτο είναι ότι ο παράγοντας «Κοινωνικοποίηση I» ήταν και ο μοναδικός που σημείωσε αύξηση μεταξύ των 2 διαδικασιών μέτρησης. Όλοι οι υπόλοιποι παράγοντες έμειναν σταθεροί, ή εμφάνισαν πτώση κατά τη δεύτερη μέτρηση. Αυτό φαίνεται και στο παρακάτω γράφημα, στο οποίο απεικονίζονται οι μεταβολές των 6 παραγόντων.

Παράγοντες Κινήτρων

Γράφημα 5: Παράγοντες κινήτρων πριν και μετά τη συμμετοχή

ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Τα κίνητρα που έχουν οι άνθρωποι και τους ωθούν καθημερινά σε συγκεκριμένες πράξεις έχουν μελετηθεί εδώ και πολλά χρόνια και θα αποτελούν αντικείμενο μελέτης για ακόμα περισσότερα, γιατί μεταβάλλονται συνεχώς, ανάλογα με τις απαιτήσεις της εκάστοτε κοινωνίας. Ένα μεγάλο κεφάλαιο είναι τα κίνητρα συμμετοχής. Οι άνθρωποι συμμετέχουν σε ποικίλες δραστηριότητες, όπως αθλητικές, πολιτικές και κοινωνικές. Οι κατασκηνώσεις είναι ένας χώρος στον οποίο τα κίνητρα συμμετοχής παίζουν πολύ σημαντικό ρόλο και κυρίως για τους υπεύθυνους της κατασκήνωσης. Θα πρέπει να γνωρίζουν ανά πάσα στιγμή ποιοι είναι οι λόγοι που ωθούν τα παιδιά στη συμμετοχή και να προσαρμόζουν ανάλογα την στρατηγική προώθησής τους, αλλά και το καθημερινό τους πρόγραμμα.

Τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας υπογράμμισαν τη σπουδαιότητα της ανάγκης που είχαν τα παιδιά που συμμετείχαν στην παραπάνω κατασκήνωση για δημιουργία νέων φίλων. Η ανάγκη για κοινωνικοποίηση που χαρακτηρίζει τα περισσότερα παιδιά φαίνεται πως αποτελεί το βασικότερο παράγοντα για την επιλογή της κατασκήνωσης. Το παραπάνω αποτέλεσμα αποτελεί επιβεβαίωση της μελέτης των Alexandris και Kouthouris (2005), στην οποία η δημιουργία καινούργιων φιλικών σχέσεων αναφέρθηκε ως το βασικότερο κίνητρο συμμετοχής σε παιδικές κατασκηνώσεις «περιπέτειας». Οι παράγοντες κοινωνικοποίησης μεταξύ των κατασκηνωτών, δηλαδή της εύρεσης νέων φίλων, αλλά και της συνάντησης των παλαιών, φαίνεται πως αποτελούν ευκαιρίες για δημιουργία και διατήρηση σχέσεων, καθώς οι δραστηριότητες περιπέτειας οδηγούν σε συνεργασίες, ομαδική εργασία και πράξεις αλtruισμού (Alexandris & Kouthouris, 2005).

Όσον αφορά τα κίνητρα μεμονωμένα, παρατηρούμε ότι για πριν την συμμετοχή τα σημαντικότερα είναι τα εξής: α) «Για να περάσω καλά», β) «Για να δω τους φίλους μου», γ) «Για τις εμπειρίες που προσφέρει η κατασκήνωση», δ) «Για να ζήσω στον καθαρό αέρα» και ε) «Για να είμαι κοντά στη φύση». Ενώ για μετά τη συμμετοχή, τα σημαντικότερα κίνητρα συμμετοχής που έδωσαν τα παιδιά ήταν: α) «Για να περάσω καλά», β) «Για τις εμπειρίες που προσφέρει η κατασκήνωση», γ) «Για να βρω καινούριους φίλους», δ) «Για να κάνω γνωριμίες» και ε) «Για να δω τους φίλους μου».

Συμπεραίνουμε, λοιπόν, ότι τα παιδιά επιλέγουν τις κατασκηνώσεις για τις καλοκαιρινές του διακοπές πρώτιστος για να περάσουν καλά. Επομένως, οι κατασκηνώσεις θα πρέπει να προσφέρουν προγράμματα που θα ευχαριστούν τα παιδιά και θα τα κάνουν να περνούν ωραία. Η συνάντηση με παλαιούς φίλους και η σύναψη νέων δεσμών μεταξύ των κατασκη-

νωτών με τους ομάδάρχες και τους υπόλοιπους κατασκηνωτές, όπως και οι εμπειρίες που προσφέρει η παραμονή στην κατασκήνωση είναι πολύ σημαντικοί παράγοντες για τα παιδιά. Επίσης, σημαντικό παράγοντα για τη συμμετοχή αποτελεί η φύση. Το φυσικό περιβάλλον είναι κάτι άγνωστο για τα σημερινά παιδιά των μεγαλουπόλεων, που ως επί το πλείστον έχουν ελάχιστες εμπειρίες του τρόπου ζωής σε αυτό. Είναι κάτι καινούριο που ωθεί τα παιδιά στο να το εξερευνήσουν.

Η στατιστικά σημαντική μείωση της τιμής των κινήτρων που σχετίζονται με το φυσικό περιβάλλον και την ανεξαρτησία -σε σχέση πάντα με την αρχική εκτίμηση- πιθανά να οφείλεται στην ευχάριστη διάθεση που είχε προκληθεί στα παιδιά μέσω της γνωριμίας τους με νέους φίλους και με τη σειρά της, οδήγησε στη μετατροπή των υπόλοιπων διαστάσεων σε παράγοντες δευτερεύουσας σημασίας. Επίσης, μπορεί να οφείλεται στην ενδεχόμενη σωματική κούραση που μπορεί να έχει η ζωή στη φύση. Μη ξεχνάμε ότι τα περισσότερα παιδιά δεν έχουν επαφή με τη φύση και αυτό τους προκαλεί κάποια κούραση με το πέρας των ημερών.

Με βάση τα παραπάνω αποτελέσματα, οι υπεύθυνοι προγραμμάτων των κατασκηνώσεων θα πρέπει να διαμορφώσουν και να προσανατολίσουν τις δραστηριότητές τους στην ανάπτυξη της κοινωνικότητας και της ομαδικότητας των παιδιών μέσω ειδικών προγραμμάτων, όπως για παράδειγμα μέσω ομαδικών παιχνιδιών συνεργασίας.

Για τη διεύθυνση μιας κατασκήνωσης οι ήδη υπάρχοντες πελάτες αποτελούν ουσιαστικά ομάδα-στόχο για την «αγορά» της υπηρεσίας μελλοντικά. Ως αποτέλεσμα, ο βαθμός εκπλήρωσης των κινήτρων αποτελεί τον βασικότερο λόγο για την επιλογή, ή μη στο μέλλον.

Καταλαβαίνουμε, επομένως, πόσο σημαντικό είναι οι επιχειρήσεις να γνωρίζουν τα κίνητρα των πελατών τους ανά πάσα στιγμή και να δημιουργούν κατάλληλες συνθήκες για την ικανοποίηση και εκπλήρωσή τους. Επίσης, δε θα πρέπει να μας διαφεύγει το γεγονός ότι ζούμε σε μια εξαιρετικά δύσκολη εποχή, που και η πιο μικρή λεπτομέρεια παίζει σημαντικό ρόλο και η μη ικανοποίηση, ακόμα και ενός μικρού ποσοστού των κατασκηνωτών, μπορεί να χαρακτηριστεί ως μεγάλη αποτυχία.

ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΣΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ

Τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας πρέπει να περιορισθούν στην εξεταζόμενη κατασκήνωση και να μη γενικευτούν, καθώς ο αριθμός των κατασκηνωτών ήταν περιορισμένος (N=100) και το δείγμα προερχόταν από μια αποκλειστικά κατασκήνωση. Επίσης, τα αποτελέσματα πιθανόν να επηρεάστηκαν από εξωτερικούς παράγοντες, όπως είναι η συμπεριφορά των συνοδών, ή οι καιρικές συνθήκες.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΕΡΕΥΝΕΣ

Μελλοντικές έρευνες θα πρέπει να εστιάσουν στη σχέση των κινήτρων για επανάληψη της συμμετοχής με την καταναλωτική συμπεριφορά των παιδιών και των γονέων τους.

Επίσης, για μεγαλύτερη εγκυρότητα, αξιοπιστία και ασφαλή αποτελέσματα μπορούν να γίνουν έρευνες με συναφές θέμα αλλά με μεγαλύτερο αριθμό δείγματος και από περισσότερες κατασκηνώσεις.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

➤ **Διεθνής**

Alexandris, K. & Kouthouris, Ch. (2005). Personal incentives for participation in summer children's camps: investigating their relationships with satisfaction and loyalty. *Managing Leisure* 10, 1–15 (January 2005)

Ashford, B. & Biddle, S. & Goudas, M. (1993). Participation in community sports centres: Motives and predictors of enjoyment. *Journal of Sports Sciences*, 11, 249-256.

Deci, E. L. (1971). Effects of externally mediated rewards on intrinsic motivation. *Journal of Personality and Social Psychology*, 18, 105–115.

Deci, E. L. (1975). *Intrinsic Motivation*. New York: Plenum Press.

Duda, J. L., & Tappe, M. K. (1989). The personal incentives for exercise questionnaire: Preliminary development. *Perceptual Motor Skills*, 68, 23-26.

Durall, J. K. (1997). Curative factors in the camp experience: Promoting developmental growth. *Camping Magazine*, 70 (1), 25-27.

Farmer, R. J. (1992). Surfing: Motivation, values, and culture. *Journal of Sport Behavior*, 15, 241–264.

Gagne M. and Deci L. Edward (2005). Self-determination theory and work motivation. *Journal of Organizational Behavior* 26, 331–362.

Gill, D. L., Gross, J.B., & Huddleston, S. (1983). Participation motivation in youth sports. *International Journal of Sport Psychology*, 14, 1-14

Ingledeew K. David & Markland David (2008). The role of motives in exercise participation. *Psychology and Health*, October 2008; 23(7), 807–828.

Kotler, P. (1997). *Marketing management*. International edition, Prentice-Hall, Englewood Cliffs, NJ.

Markland, D. and Hardy, L. (1993). The exercise motivations inventory: preliminary development and validity of a measure of individuals' reasons for participation in regular physical exercise, *Personality and Individual Differences*, 15, 289–296.

Marsh, P. (1999). Does camp experience enhance self-esteem? *Camping Magazine*, 72, 36-40.

Maher, M.L., & Braskamp, L.A. (1986). *The Motivation Factor: A Theory of Personal Investment*. Lexington, MA: Lexington Books.

Okkes A, Gengay & Selguk Gengay (2007). Factors Affecting the Participation of Children in Summer Sport Courses. *International Journal of Applied Sports Sciences*, Vol. 19, No. 1, 47-65.

Rainer Martens (1993). *Προπονητής & Αθλητική Ψυχολογία*. Εκδόσεις ΣΑΛΤΟ

Raugh, D., & Wall, R. (1987). Measuring sport participation motivation. *International Journal of Sport Psychology*, 18, 112-119.

Roark F. M. & Ellis D. G. (2009). Effect of Self-Determination Theory-based Strategies for Staging Recreation Encounters on Intrinsic Motivation of Youth Residential Campers. *Journal of Park and Recreation Administration*, Winter 2009, Volume 27, Number 4, pp. 1-16.

Recours, R. & Souville, M. & Griffet, J. (2004). Expressed Motives for Informal and Club/ Association-based Sports Participation. *Journal of Leisure Research* Vol.36, No. 1, pp. 1-22.

Reed E. Christian, Cox H. Richard (2007). Motives and Regulatory Style Underlying Senior Athletes' Participation in Sport. *Journal of Sport Behavior*, Vol. 30, No. 3.

Ryan, R.M., & Deci, E.L. (2000). Self-determination and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being. *American Psychologist*, 55, 68-78.

Schiffman, L. and Kanuk, L. (1999). *Consumer behaviour*, (7th Edition). NJ: Prentice-Hall.

Siperstein N. Gary, Glick C. Gary, Harada M. Coreen, Bardon N. Jennifer, Parker C. Robin. (2007). Camp Shriver: A Model for Including Children With Intellectual Disabilities in Summer Camp. *Camping Magazine Jul. 2007*, Vol. 80 Issue 4, p1 5p.

➤ Ελληνικές

Θεοδωράκης Ι., Γούδας Μ., Παπαϊωάννου Αθ. (2003). *Ψυχολογική υπεροχή στον αθλητισμό*. Εκδόσεις Χριστοδουλίδη, Θεσσαλονίκη.

Καψάλης Αχιλλέας (2009). *Παιδαγωγική Ψυχολογία*. Εκδοτικός Οίκος Αδελφών Κυριακίδη Α.Ε.

Κουθούρης Χαρίλαος. (2008). Διερεύνηση των κινήτρων συμμετοχής σε παιδικές κατασκηνώσεις «περιπέτειας» και η σημασία τους στο μάρκετινγκ των αντίστοιχων οργανισμών. *Διοίκηση Αθλητισμού και Αναψυχής* 5(2), 4-22.

Κουθούρης, Χ. (2009). *Υπαίθριες δραστηριότητες αναψυχής – Ακραία αθλήματα: μάνατζμεντ υπηρεσιών, εκπαίδευσης στελεχών*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Χριστοδουλίδη.

Νικηταράς Ν. (1994). *Υπαίθρια Ζωή*. Εκδόσεις Τελέθριον, Αθήνα.

Παπαηλιού Δ. (2004). Η παιδική κατασκήνωση. *Στρατιωτική Επιθεώρηση* 134, Ιουλ.-Αυγ. 2004.